

EUROOPA KOHTU OTSUS

2. veebruar 1988*

[...]

Riigiabid – Maagaas – Madalmaade aiandustootjate soodustariif

Liidetud kohtuasjades 67, 68 ja 70/85,

Kwekerij Gebroeders Van der Kooy BV, piiratud vastutusega äriühing, asukoht Zevenhuizen, ja

Johannes Wilhelmus Van Vliet, aiandustootja, elukoht 27 Vuurlijn, Uithoorn,

mõlema esindaja: advokaat A. J. Braakman, Rotterdam, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Lambert H. Dupong, 14A rue des Bains (kohtuasi 67/85),

Landbouwschap, asukoht Haag, esindaja: advokaat A. J. Braakman, Rotterdam, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Lambert H. Dupong, 14A rue des Bains (kohtuasi 68/85),

ja

Madalmaade Kuningriik, esindaja: välisministeeriumi abiõigusnõunik D. J. Keur, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Madalmaade Kuningriigi suursaatkond, 5 rue C. M. Spoo (kohtuasi 70/85),

hagejad,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: õigusnõunik R. C. Fisher, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o G. Kremlis, Jean Monnet' hoone, Kirchberg,

kostja,

keda toetavad:

Saksamaa Liitvabariik, esindajad: M. Seidel ja M. Loschelder, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Saksamaa Liitvabariigi suursaatkond, 20-22 avenue Émile Reuter,

---

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

Taani Kuningriik, esindaja: välisministeeriumi õigusnõunik L. Mikaelson, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Taani suursaatkonna asjur Ib Bodenhagen, 11B boulevard Joseph II,

ja

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindaja: R. N. Ricks, Treasury Solicitor's Department, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Ühendkuningriigi suursaatkond, 28 boulevard Royal,

menetlusse astujad,

mille esemeks on taotlus tühistada komisjoni 13. veebruari 1985. aasta otsus 85/215/EMÜ maagaasi soodustariifi kohta Madalmaade aiandustootjate suhtes (EÜT 1985, L 97, lk 49),

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president Lord Mackenzie Stuart, kodade esimehed G. Bosco, O. Due ja J. C. Moitinho de Almeida, kohtunikud T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. Kakouris, R. Joilet ja F. Schockweiler,

kohtujurist: Sir Gordon Slynn,

kohtusekretär: P. Heim,

võttes arvesse kohtuistungit ettekannet ja seejärel 18. detsembril 1986. aastal toimunud kohtuistungit,

olles kuulnud 2. aprilli 1987. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Kwekerij Gebroeders Van der Kooy BV, piiratud vastutusega äriühing, asukoht Zevenhuisen, J. W. Van Vliet, aiandustootja, elukoht Uithoorn, ja Landbouwschap, avalik-õiguslik asutus, asukoht Haag, ning Madalmaade Kuningriik algatasid kolme Euroopa Kohtu kantseleisse 15. ja 16. märtsil 1985 esitatud hagiavaldusega EMÜ asutamislepingu artikli 173 esimese ja teise lõigu alusel menetluse, millega taotletakse komisjoni 13. veebruari 1985. aasta otsuse 85/215/EMÜ (maagaasi soodustariifi kohta Madalmaade aiandustootjate suhtes) (EÜT 1985, L 97, lk 49) tühistamist.

2.. Kõnealuse otsuse artiklis 1 väitis komisjon, et "maagaasi soodustariifi kujul Madalmaades aiandustootjatele alates 1. oktoobrist 1984 antav abi on kokkusobimatu ühisturuga

asutamislepingu artikli 92 kohaselt ja see tuleb kaotada”. Otsuse artiklis 2 sätestatakse, et “Madalmaad teavitavad komisjoni enne 15. märtsi 1985 meetmetest, mis on võetud artikli 1 täitmiseks”.

3. Otsuse põhjenduses selgitas komisjon, et Madalmaades on aiandustootjate suhtes kehtestatud maagaasimäärade kohta sõlmitud lepingud NV Nederlandse Gasunie de Groningen, mis on eraõiguslik äriühing, mille kapitalist 50% kuulub otseselt või kaudselt Madalmaade valitsusele ja ülejäänud kapital kuulub kahele eraettevõttele, ning Landbouwschapi, mis on avalik-õiguslik asutus, mille eesmärk on kaitsta avaliku huvi kohaselt põllumajandusettevõtete ühishuve, vahel. Nende lepingute pooleks on ka kohalike gaasijaotusettevõtete liit Vereniging van Exploitanten van Gasbedrijven in Nederland (Vegin).

4. Alates 1963. aastast on selliselt läbiräägitud tariifide, nagu kõikide Gasunie nõutud tariifide, kohaldamine kokkuleppe kohaselt eeldanud majandusministri heakskiitu.

5. Komisjon leidis juba 1981. aastal, et tollal kehtinud aiandustariif oli soodustariif, kuna sellega määrati erilised soodsad tingimused Madalmaade aiandustootjate jaoks. Sellest tulenevalt leidis komisjon 15. detsembril 1981. aasta otsuses 82/73/EMÜ (EÜT 1982, L 37, lk 29), et tariif oli EMÜ asutamislepingu artikliga 92 vastuolus olev abi, ning nõudis, et Madalmaad kaotaksid selle.

6. Kõnealuse otsuse tegemise järel, mis oli vahepeal olnud EMÜ asutamislepingu artikli 173 alusel kolme tühistamishagi esemeks, peeti läbirääkimisi uue tariifi osas. Kõnealuses tariifis, mille komisjon heaks kiitis, kohandati aiandustariifi tööstustariifiga (täpsemalt tööstustariifi “D”-ga) nii, et seda tõsteti 0,5 senti/m³. See sisaldas ka kvartalikontrolle käsitlevat klauslit, mis on sarnane tööstuse puhul kehtiva klausliga, ning seda kohaldati 1. aprillist 1983 kuni 30. septembrini 1984.

7. Uue tariifi määramisel tunnistati otsus 82/73/EMÜ kehtetuks ja selle otsuse vastu esitatud hagid võeti tagasi.

8. Gasunie, Vegin ja Landbouwschap sõlmisid 28. septembril 1984 uue tariifilepingu ajavahemikuks 1. oktoober 1984 – 1. oktoober 1985. Uue tariifi kohaselt kohaldati aianduse suhtes 1983. aasta keskmisele määrale vastavat gaasihinda, mida tõsteti teatud protsendimäär võrra, milleks kehtestati 10%. Seetõttu on gaasihinna ülemmääraks 42,5 senti/m³.

9. Komisjon alustas EMÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 2 kohast menetlust uue tariifi osas, millest Madalmaade valitsus oli teda teavitanud 4. oktoobri 1984. aasta kirjas, ning lõpuks võttis vastu otsuse 85/215/EMÜ, mida vaidlustatakse käesoleval juhul.

10. Taani Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik on Euroopa Kohtu kantseleisse 24. ja 25. aprillil ning 21. juunil 1985 esitatud taotlustes taotlenud komisjoni järelduste toetuseks menetlusse astumist käesolevas

menetluses. 8. mai, 26. juuni ja 18. septembri 1985. aasta määrustega on Euroopa Kohus lubanud neil menetlusse astuda.

11. Kohtuasja faktiliste asjaolude, menetluse käigu ning poolte väidete ja argumentide täpsem teave ilmneb kohtuistungis ettekandest ning neid mainitakse või käsitletakse edaspidi üksnes niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste esitamiseks.

Vastuvõetavus

I – Kohtuasi 67/85

12. Komisjon väidab, et Van der Kooy BV ja hr Van Vliet esitatud hagi on vastuvõetamatu artikli 173 teise lõigu alusel. Ta leiab, et otsuses 85/215/EMÜ keelatud abi soosib kõiki Madalmaade aiandustootjaid, kes kasutavad maagaasi kasvuhoonete kütmiseks. Kuna kõnealune abi toob kasu väga laiale ettevõtjate rühmale, ei saa arvata, et selle abi kaotamist nõudev komisjoni otsus puudutab hagejaks olevaid aiandustootjaid otseselt ja isiklikult.

13. Asutamislepingu artikli 173 teise lõigu kohaselt on sellise hagi vastuvõetavuse tingimuseks, mille isik on esitanud otsuse vastu, mis ei ole talle adresseeritud, see, et otsus puudutab hagejat otseselt ja isiklikult. Kuna vaidlustatud otsus ei ole adresseeritud Van der Kooy BV-le ega hr Van Vlietile, on vaja uurida, kas otsus sellest hoolimata puudutab neid otseselt ja isiklikult.

14. Nagu Euroopa Kohus on juba sedastanud (vt eriti 15. juuli 1963. aasta otsust kohtuasjas 25/62: Plaumann *versus* komisjon (EKL 1963, lk 95) ja 14. juuli 1983. aasta otsust kohtuasjas 231/82: Spijker *versus* komisjon (EKL 1983, lk 2559), puudutab otsus isiklikult muid isikuid kui need, kellele see on adresseeritud, üksnes siis, kui otsus mõjutab neid teatavate eripäraste omaduste või faktilise olukorra tõttu, mis neid kõigist teistest isikutest eristab, ning seetõttu eristab neid sarnaselt sellise otsuse adressaatidega.

15. Sellega ei ole tegu käesoleval juhul. Vaidlustatud otsus puudutab hagejaid üksnes seetõttu, et neid peetakse nende objektiivse omaduse tõttu Madalmaades asutatud aiandustootjateks, kes saavad kasu gaasi soodustariifist samadel alustel nagu kõik muud samas olukorras olevad aiandustootjad. Hagejate osas on otsus järelikult üldkohaldatav meede, mis hõlmab objektiivselt määratletud olukordasid ning mis toob kaasa õiguslikud tagajärjed üldiselt ja abstraktselt ette nähtud isikutekategoriate suhtes. Seetõttu ei saa vaidlustatud otsust pidada selliseks, mis puudutab hagejaid isiklikult.

16. Seetõttu tuleb tunnistada hagiavaldus kohtuasjas 67/85 vastuvõetamatuks.

II – Kohtuasi 68/85

17. Komisjon esitas vastuvõetamatuse väite ka Landbouwschapi esitatud hagiavalduse osas.

18. Komisjon väidab, et isegi kui oletada, et Landbouwschap on tegutsenud aiandustootjate esindajana Gasuniega peetud tariifiläbirääkimistel, ei või arvata, et isikutekategooria üldisi huve mõjutav meede puudutaks artikli 173 teise lõigu kohaselt otseselt või isiklikult sellist asutust, kes on loodud selle kategooria ühishuvide edendamiseks (vt Euroopa Kohtu 18. märtsi 1975. aasta otsus kohtuasjas 72/74: Union syndicale *versus* nõukogu (EKL 1975, lk 401) ja 28. oktoobri 1982. aasta otsus kohtuasjas 135/81: Groupement de Agences de voyages *versus* komisjon (EKL 1982, lk 3799)).

19. Seda väidet ei saa toetada.

20. Esiteks tuleb tõdeda, et vastupidiselt komisjoni väitele tegutseb Landbouwschap aiandustootjate organisatsioonide esindajana gaasitariifide osas.

21. Kuigi on tõsi, et Landbouwschapi ei saa pidada selliseks, keda otsus 85/215/EMÜ puudutab otseselt ja isiklikult vaidlustatud abi saajana, tuleb Landbouwschapi õigustatult esitatud väite kohaselt tõdeda, et otsus 85/215/EMÜ mõjutab tema seisukohta aiandustootjate huve esindava gaasitariifide läbirääkijana.

22. Lisaks tuleb märkida, et Landbouwschap on läbirääkijana osalenud aktiivselt artikli 93 lõike 2 kohases menetluses, esitades komisjonile kirjalikud märkused ja olles tihedas kontaktis vastutavate ametnikega kogu menetluse jooksul.

23. Lõpuks on Landbouwschap olnud lepingupooleks sellises lepingus, millega on kehtestatud komisjoni vaidlustatud tariif, ning seetõttu mainitakse seda korduvalt otsuses 85/215/EMÜ. Selle omaduse poolest oli Landbouwschap samuti kohustatud otsuse jõustamiseks alustama uusi tariifiläbirääkimisi Gasuniega ja sõlmima uue kokkuleppe.

24. Seetõttu tuleb järeldada, et käesoleva kohtuasja asjaolusid arvesse võttes oli Landbouwschapel õigus algatada artikli 173 teise lõigu alusel menetlus komisjoni otsuse 85/215/EMÜ tühistamiseks.

25. Sellest järeldub, et komisjoni esitatud vastuvõetamatuse väide kohtuasjas 68/85 tuleb tagasi lükata.

Põhiküsimus

26. Landbouwschap ja Madalmaade Kuningriik esitasid oma hagiavaldustes otsuse 85/215/EMÜ tühistamiseks mitu argumenti, mis võidakse kokku võtta järgmiselt:

- asutamislepingu artikli 92 rikkumine;
- oluliste menetlusnõuete rikkumine;
- põhjenduste ebapiisavus.

I – Artikli 92 rikkumine

27. Artikli 92 lõikes 1 on sätestatud: „Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.”

28. Alguses tuleks märkida, et käesolevas kohtuasjas on probleemiks see, kas energiaallika tariifi, mis on kehtestatud tavalisest tasemest madalamal tasemel, võib pidada “abiks”, kui selle kehtestamine tuleneb asjaomase liikmesriigi käitumisest ja kui muud artiklis 92 kehtestatud tingimused on täidetud.

Sellistel asjaoludel ei kohalda riik ega üksus, keda tariif mõjutab, tariifi tavapärase majandustegurina, vaid kasutab seda energiatarbijatele – nagu ka teatud ettevõtjatele, kellele ta annab abi – rahalise kasu andmiseks, loobudes kasumist, mida ta muidu võiks saada.

Käesolevas kohtuasjas on hagejad möönnud, et teatud ettevõtjate kategooria suhtes kohaldatav soodustariif võib olla abi, kuid nad eitavad, et see on nii kõnealuse tariifi puhul.

29. Tuleks mainida, et soodustariifi kohaldatai üksnes köetavates kasvuhoonetes tegutsevate aiandustootjate suhtes. Selles sektoris moodustavad küttekulud suure osa tootmiskuludest. Kui selliste ettevõtjate suhtes kohaldatav tariif näitab langustendentsi, mida ei kajasta muude sektorite ettevõtjate suhtes kohaldatavad tariifid, on see *prima facie* tõend selle kohta, et soodustariif kujutab endast abi.

30. Sellega ei oleks siiski tegu, kui oleks näidatud, et soodustariif oli kõnealuse turu kontekstis objektiivselt põhjendatud majanduslike põhjustega, nt vajadus seista vastu konkurentile, mille põhjustavad samal turul muud energiaallikad, kelle hind on konkurentsivõimeline kõnealuse energiaallika hinnaga. Kõnealuse konkurentsi tegeliku karakteri hindamisel tuleks lisaks hinnatasemetele võtta arvesse ka energiaallika vahetamisest tingitud kulusid, nt kütteseadmete asendus- ja amortisatsioonikulud.

31. Hagejate esitatud argumente tuleks uurida neid asjaolusid silmas pidades. Hagejad on eelkõige vaidlustanud komisjoni väited, mis käsitlevad järgmisi küsimusi:

- i) kas vaidlustatud tariif kehtestati Madalmaade riigi tegevuse tulemusena;
- ii) kas kõnealune tariif on madalam kui see, mis oleks olnud vajalik energiaallika söeks vahetamise ohu leevendamiseks;
- iii) kas tariif mõjutab liikmesriikide vahelist kaubandust ja moonutab konkurentsi.

1. Küsimus, kas vaidlustatud tariif kehtestati Madalmaade riigi tegevuse tulemusena

32. Hagejad väidavad esmalt, et Madalmaade riik ei ole - vastupidiselt komisjoni otsuses antud selgitustele – kehtestanud vaidlustatud tariifi ja et tariifi ei või seetõttu pidada “liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest antavaks abiks”.

33. Nad väidavad, et Gasunie on eraõiguslik äriühing, mille kapitalist kuulub Madalmaade riigile üksnes 50%, ja et tariif on kehtestatud sellise eraõigusliku kokkuleppe tulemusena, mille poolteks on Gasunie, Vegin ja Landbouwschap ning mille pooleks ei ole Madalmaade riik.

34. Kuigi komisjon märkis, et majandusministril on õigus kiita heaks Gasunie rakendatavad tariifid, väidab Madalmaade valitsus, et tegu on vaid tagantjärele tehtava järelevalve pädevusega, mille abil kontrollitakse üksnes nende tariifide vastavust Madalmaade energiapoliitika eesmärkidele.

35. Euroopa Kohtu kohtupraktika kohaselt (vt eelkõige 22. märtsi 1977. aasta otsust kohtuasjas 78/76: Steinike *versus* Saksamaa (EKL 1977, lk 595) ja 30. jaanuari 1985. aasta otsust kohtuasjas 290/83: komisjon *versus* Prantsusmaa (EKL 1985, lk 439) ei ole vaja eristada abi, mida annab vahetult riik, või abi, mida annavad tema poolt abi korraldamiseks loodud või määratud avalik-õiguslikud või eraõiguslikud asutused. Seetõttu ilmneb Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest, et vaidlustatud tariifi kehtestamine tuleneb Madalmaade riigi tegevusest.

36. Esiteks, Gasunie aktsiad on jaotatud nii, et Madalmaade riigile kuulub otseselt või kaudselt 50% aktsiatest ning ta nimetab pooled nõukogu – organ, kelle volituste hulka kuulub kohaldatavate tariifide määramine – liikmed. Teiseks, majandusminister on volitatud kiitma heaks Gasunie kohaldatavad tariifid, mille tulemusena, hoolimata sellest, kuidas seda volitust võidakse teostada, võib Madalmaade valitsus takistada sobimatu tariifi kohaldamist. Lõpuks, Gasunie ja Landbouwschap on kahel juhul suhtunud heakskiitvalt ettepanekutesse, mille komisjon on teinud Madalmaade valitsusele aiandustariifi muutmise kohta; esimesel juhul pärast komisjoni otsust 82/73/EMÜ, mis hiljem tunnistati kehtetuks, ja seejärel pärast käesolevas menetluses vaidlustatud otsust 85/215/EMÜ.

37. Need asjaolud tervikuna näitavad, et Gasunie ei ole gaasitariifide kehtestamise osas täielikult autonoomne, vaid ta tegutseb riigiasutuste järelevalve all ja juhtnööride kohaselt. Seetõttu on selge, et Gasunie ei võinud kehtestada tariifi riigiasutuste nõudeid arvesse võtmata.

38. Seetõttu võib järeldada, et vaidlustatud tariifi kehtestamine on Madalmaade riigi tegevuse tulemus ja et tariif kuulub järelikult asutamislepingu artiklis 92 nimetatud fraasi “liikmesriigi poolt [...] antav abi” alla.

2. Küsimus, kas kõnealune tariif on madalam kui see, mis oleks olnud vajalik söeks vahetamise ohu arvesse võtmiseks

39. Hagejad väidavad, et Gasunie, Landbouwschapi ja Vegini vahel sõlmitud kokkuleppest tulenev tariif oli täielikult õigustatud kaubanduse seisukohast ja et seetõttu ei sisalda see ühtegi asutamislepingu artiklis 92 nimetatud abi elementi.

40. Selle väite põhjendatuse hindamiseks tuleks meenutada, et kui aiandustootjate gaasihinna ülemmääraks kehtestatakse 42,5 senti/m³, alandaks tariif gaasihinda mitu senti hinnast, mis oleks tulenenud 1. oktoobrist 1984 kehtiva tariifi kohaldamisest. Nagu komisjoni esindaja kohtuistungil selgitas, oleks gaasihind eelmise tariifi korral jõudnud keskmiselt kuni 48,5 senti/m³ 1985. aasta esimesel kolmel kvartalil.

41. Hagejad väidavad, et otsust piirata naftatoodete hinnatõusust tingitud gaasihinna tõusu põhjendas suuresti vajadus kaitsta ohu vastu, et aiandustootjaid hakkavad kasutama kütmiseks sütt, mille hind oli viimasel ajal märkimisväärselt langenud. Hagejate arvates oli kõnealune oht sundinud Gasunied kehtestama gaasihinna ülemmäära tasemel, mis võtaks arvesse söega konkureerimist.

42. Komisjon, kes ei vaidlusta väidet, et on olemas oht, et gaas vahetatakse söe vastu, märgib oma otsuses, et sama oht tekib ka muudes sektorites, nt tööstus, mis sõltuvad suures osas gaasist. Tööstuse osas ei ole võetud ühtegi gaasihinna vähendamismeedet, mis on võrreldav aiandustootjate suhtes kehtestatud hinna ülemmääraga. See tööstuse ja aianduse kohtlemise erinevus näitab komisjoni arvates seda, et vaidlustatud tariifi ei ole põhjendatud sooviga seista vastu söe põhjustatud konkurentsile.

43. See argument ei ole asjakohane.

44. Tuleks meeles pidada, et juba komisjon on leidnud (otsuse 85/215/EMÜ III jaotise punkt 6), et kui gaasihind on vahemikus 46,5 ja 47,5 senti/m³, “asendatakse söega hinnanguliselt 30% aiandussektoris tarbitud maagaasist vähem kui kolme aasta jooksul”. Komisjoni konstateeringust ilmneb, et jättes kõrvale küsimuse, kas ja mil määral oli söega asendamise oht ka tööstussektoris, ei suutnud Gasunie seda ohtu arvestades üldiselt kohaldada aianduses sellist gaasihinda, mis oleks ületanud komisjoni esitatud künnishinda (46,5–47,5 senti/m³).

45. Samuti väidab komisjon oma otsuses, et gaasihinna ülemmäär vaidlustatud tariifi alusel, s.t 42,5 senti/m³, on väiksem kui tase, mida on vaja aiandussektoris söega asendamise ohu eest kaitsmiseks.

46. Sellega seoses tuleks märkida, et nii 1985. aasta jaanuaris koostatud ja hagiavaldustele lisatud Landbouw-Economisch Instituuti (põllumajandusinstituut) (edaspidi „LEI”) aruandes kui ka komisjoni vastusele lisatud GFE (Belgia energiamajanduse ettevõtte) aruandes toodud arvudest ilmneb, et tariifi kohane (42,5 senti/m³) hinna ülemmäär ei ole põhjendatud söega asendamise ohuga.

47. LEI aruande järeldustes tuuakse selgesti, et söega asendamine oleks teostatav ja kasulik valik üksnes siis, kui gaasihind oleks üle 45 senti/m³. Teatud ettevõtjate kategooriate puhul on hinna piiriks 50 senti/m³, kuid keskmine on 46–47 senti/m³. Üksnes nende ettevõtjate puhul, kellel ei ole kondensaatorit või kellel ei ole ei kondensaatorit ega süsinikdioksiidi regulaatorit, on “tasakaaluhind”, s.t hind, mille puhul aiandustootjad otsustaksid söele mitte üle minna, hinnanguliselt 40,4 ja 41,2 senti/m³.

48. GFE aruande osas, mille komisjon on esitanud ja millele on vaidlustatud otsuses ulatuslikult viidatud, tuleb tõdeda, et aruande aluseks olevatest arvutustest ilmneb, et praeguse hinna (42,5 senti/m³) juures on söele üleminek ebatavaline, samas kui 45 senti/m³ hinna juures mõjutaks üleminek 1,5% kogu aiandussektori gaasitarbimisest. Alles hinnavaheemikus 46,4–47,4 senti/m³ muutuks see üleminek laiaulatuslikuks, mõjutades 27% kogu aianduse gaasitarbimisest. GFE on arvutanud need hinnad, võttes aluseks ettevõtja, kellel on gaasi kondensatsioonikatlad.

49. Neist arvutustest ilmneb, et vähemalt nende ettevõtjate puhul, kellel on kondensaator, toimuks märgatav söele üleminek üksnes siis, kui gaasihind oleks umbes 46–47 senti/m³, ning igal juhul siis, kui hind oleks üle 45 senti/m³.

50. On veel vaja uurida nende ettevõtjate olukorda, kellel ei ole kondensaatorit ja kelle puhul LEI esitab tasakaaluhinna vahemikus 40,4 ja 41,2 senti/m³. Kui selliste ettevõtjate olukorda tuleks pidada tähtsaks ja representatiivseks, tuleks pidada kaubanduslikult põhjendatuks Gasunie otsust kohandada oma tariifi nende ettevõtjate tasakaaluhindade osas ja kehtestada hinna ülemmääraks 42,5 senti/m³.

51. Hagejad on sellega seoses esitanud andmeid, milles näidatakse, et ettevõtjad, kellel ei ole kondensaatorit, on enamuses Madalmaades. Kuigi Landbouwschapi esitatud andmetest ilmneb, et 8174 Madalmaade aiandusettevõtjast 4502-l ei ole kondensaatorit, väidab Madalmaade valitsus, et see vastab tõele üksnes 39% majandite puhul.

52. Nende andmete abil ei saa siiski selgitada, miks Gasunie peaks tegema otsuse oma üldise aiandustariifi ühtlustamiseks kõige võimetusama ettevõtjaliigi tasakaaluhindadega, kuigi 61% ettevõtjatest jätkaksid gaasi kasutamist isegi kõrgemate hindade puhul.

53. Nagu Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest ilmneb, kui 60% ettevõtjatest on igal juhul kohustatud asendama oma kütteseadmed lähitulevikus, on ennustatav, et ilma kondensaatorita ettevõtjate protsendimäär väheneb, kuna paljud aiandustootjad hakkavad kasutama praegusest kaasaegsemaid ja suhteliselt kallimaid küttesüsteeme.

54. Sellest järeldub, et ilma kondensaatorita ettevõtjate olukord muutub vähemalt keskpika aja jooksul paratamatult marginaalseks, mistõttu Gasuniel ei ole kaubanduslikke põhjendusi oma aiandustariifi kehtestamiseks sellistele ettevõtjatele viidates.

55. Seetõttu tuleb järeldada, et otsuses 85/215/EMÜ on põhjendatult leitud, et vaidlustatud tariif oli madalam, kui oleks olnud vajalik söele ülemineku ohu arvessevõtmiseks.

3. Küsimus, kas tariif mõjutab liikmesriikide vahelist kaubandust ja moonutab konkurentsi

56. Lõpuks eitavad hagejad, et vaidlustatud tariifis sisalduva abi element mõjutab liikmesriikide vahelist kaubandust ja moonutab, või ähvardab moonutada, konkurentsi, soosides teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist. Nad väidavad, et Madalmaade aiandustootjate omanduses oleva ühenduse köögiviljaturu osa kasv on tingitud muudest

teguritest, nt tootmise spetsialiseerumine, rangemate kvaliteedistandardite täitmine, standardpakendamine, väga kõrgetasemelised teadmised, kõrge koostöötase ning tarnete kättesaadavus aastaringselt.

57. Kuigi kõnealustel teguritel on võinud kindlasti olla oluline osa Madalmaade ekspordi kasvus muudesse ühenduse liikmesriikidesse viimastel aastatel, piisab selle märkimisest, et vaidlustatud tariifis sisalduva abi elemendi tõttu on paljud Madalmaade aiandustootjad saanud kasu ligikaudu 2,5 senti suurusest vähendusest tarbitud gaasi kuupmeetri kohta, mis vastab gaasihinna vähenemisele umbes 5,5% võrra.

58. Sellises suurusjärgus kasu võib moonutada konkurentsi ühisturul nii Madalmaade aiandustootjate kasutatud gaasi kogumahu tõttu (2,5 miljardit m³ aastas) kui ka seetõttu, et Euroopa Kohtule esitatud dokumentides sisalduva teabe kohaselt on energiakulud 25–30% kasvuhooneaianduse kogukuludest. Sellest järeldub, et riigiasutuste antud, umbes 5,5%-line gaasihinna vähendus mõjutab märgatavalt kogukulusid ja alandab kunstlikult kõnealuste toodete hindu.

59. Küsimuse osas, kas vaidlustatud abi mõjutab komisjoni ja menetlusse astujate esitatud väidete kohaselt liikmesriikide vahelist kaubandust, tuleks tähele panna, et arvudest, mille komisjon on esitanud otsuses 85/215/EMÜ (ja mida hagejad ei ole vaidlustanud), ilmneb, et kõnealune tingimus on täidetud. Kõnealustest arvudest ilmneb, et Madalmaad toodavad praegu 65% ühenduses köetavates kasvuhoonetes kasvatatud tomatitest, millest 91% eksporditakse (55% sellest ekspordist läheb Saksmaa Liitvabariiki). Lisaks toodavad Madalmaad 75% ühenduse köetavates kasvuhoonetes kasvatatud kornišonidest ja kurkidest, millest 68% eksporditakse (73% sellest ekspordist läheb Saksamaa Liitvabariiki).

60. Sellistel tingimustel oli komisjoni õigus järeldada otsuses 85/215/EMÜ, et kõnealune abi mõjutab ühendusesisest kaubandust ja moonutab konkurentsi Madalmaade aiandustootjate kasuks.

61. Eespool toodud kaalutlustest ilmneb, et asutamislepingu artikli 92 rikkumisel põhinev väide ei ole põhjendatud.

II – Oluliste menetlusnõuete rikkumine

62. Madalmaade valitsus väidab, et otsuses 85/215/EMÜ ei täpsustata, milline osa vaidlustatud tariifist on abi, ning et eelkõige ei täpsustata, milline gaasihind oleks komisjoni arvates kaubanduslikult põhjendatud ja seega ilma abi elementideta. Madalmaade valitsuse arvates on komisjon rikkunud olulist menetlusnõuet, jättes need täpsustused esitamata.

63. Seda argumenti ei saa heaks kiita.

64. Komisjon on oma otsuses selgesti näidanud, et kõnealune abi seisnes liiga madalas tasemes, millel oli kehtestatud alates 1. oktoobrist 1984 kohaldatav aiandustootjate gaasitariif.

65. Sellest tulenevalt ei saanud Madalmaade valitsusel olla üldse raske mõista seda, et ta oli kohustatud otsuse jõustamiseks tõstma kõnealust tariifi.

66. Asjaolust, et komisjon ei ole täpselt esitanud, kui palju on vaja tariifi tõsta abi elementide kõrvaldamiseks tervikuna, piisab selle märkimisest, et sellise täpsustuse puudumine ei muuda vastupidiselt Madalmaade valitsuse väidetele otsuse 85/215/EMÜ jõustamist võimatuks, vaid jätab lihtsalt lahtiseks küsimuse, kas meetmed, mille Madalmaade valitsus käesoleval juhul on tegelikult võtnud, on piisavad kõnealuse otsuse rakendamiseks.

67. Kõnealune küsimus ei ole siiski käesoleva menetluse esemeks, milles käsitletakse üksnes küsimust, kas otsus 85/215/EMÜ on kooskõlas asutamislepinguga, mitte selle rakendamiseks võetud meetmeid.

68. Seetõttu tuleb oluliste menetlusnõuete rikkumisel põhinev väide tagasi lükata.

III – Põhjenduste ebapiisavus.

69. Selles väites väitis Madalmaade valitsus, et komisjon ei ole toonud põhjuseid, miks ta ei ole oma otsuses järginud arve ja arvutusi, mille Madalmaade valitsus oli esitanud tariifi põhjendamiseks.

70. Lisaks väidab Madalmaade valitsus, keda toetab Landbouwschap, et otsuse 85/215/EMÜ põhjused on ebapiisavad näitamaks, et ühendusesisest kaubandust mõjutati või et konkurentsi moonutati.

71. Kõigepealt tuleks märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt (vt kõige viimast, 22. jaanuari 1986. aasta otsust kohtuasjas 250/84: *Eridania versus Cassa Conguaglio* (EKL 1986, lk 134)) peab asutamislepingu artiklis 190 nõutud põhjendus olema kohandatud kõnealuse meetme laadile ning peab selgelt ja üheselt mõistetavalt välja tooma meetme vastu võtnud institutsiooni põhjendused nii, et asjaomaseid isikuid teavitataks vastuvõetud meetme põhjustest ja et Euroopa Kohus võiks uurida meetme seaduslikkust.

72. Madalmaade valitsuse koostatud esimese kriitika osas tuleb tõepoolest tunnistada, et komisjon ei selgitanud põhjuseid, miks ta ei ole järginud Madalmaade valitsuse esitatud arve ja arvutusi artikli 93 lõike 2 kohases menetluses. Selline väljajätmine ei kujuta siiski piisavate põhjenduste puudumist, kuna komisjon on oma otsuses selgitanud piisavalt üksikasjalikult, tema poolt heakskiidetud arvude abil, miks ta arvas, et vaidlustatud tariif sisaldab abi elemente. Seetõttu võib järeldada, et asjaomaseid isikuid on nõuetekohaselt teavitatud otsuse 85/215/EMÜ põhjendusest ning et neil oli võimalik teha oma seisukohad teatavaks Euroopa Kohtu asjakohases menetluses.

73. Madalmaade valitsuse ja Landbouwschapi väljendatud teine kriitika ei ole samuti põhjendatud.

74. Nagu eespool on märgitud, rõhutas komisjon oma otsuses, tuues sobivaid näiteid, Madalmaade köetavate kasvuhoonete toodangu ning Madalmaade aiandustoodete ühenduse teistesse liikmesriikidesse suunatud ekspordi mahtu. Konkurentsi moonutamise osas ilmneb otsusest selgelt energiakulude märgatav osa aianduse kogukuludest, mis näitab, et selliste kulude vähendamine võib mõjutada kõnealuste toodete müügihinda.

75. Kõnealustes selgitustes antakse asjaomastele isikutele piisavalt teavet, mille põhjal komisjon tegi otsuse.

76. Seetõttu tuleb väidetaval põhjenduste ebapiisavusel põhinev väide tagasi lükata.

77. Kuna ühtegi hagejate esitatud väidet ei ole heaks kiidetud, tuleb hagiavaldused kohtuasjades 68 ja 70/85 tagasi lükata.

Kohtukulud

78. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hagejad on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb neilt välja mõista kohtukulud, sh Saksamaa Liitvabariigi, kes on ainus komisjoni järelduste toetuseks menetlusse astunutest, kantud kohtukulud, kes on seda nõudnud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1) Jätta hagi kohtuasjas 67/85 vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

2) Lükata tagasi hagid kohtuasjades 68 ja 70/85.

3) Mõista kohtukulud välja hagejatelt ühiselt või eraldi, sh Saksamaa Liitvabariigi kui menetlusse astuja kantud kulud.

Mackenzie Stuart

Bosco Due

Moitinho de Almeida

Koopmans

Everling

Bahlmann

Galmot

Kakouris

Joilet

Schockweiler

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 2. veebruaril 1988. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

P. Heim

A. J. Mackenzie Stuart